

POSTANOWIENIE

20 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 20 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Ł. W.
przeciwko S. spółce akcyjnej w S.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Ł. W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 21 listopada 2022 r., I AGa 168/22,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w zakresie pkt 3. zaskarżonego wyroku;**
- 2. odmawia w pozostałym zakresie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. zasądza od powoda Ł. W. na rzecz pozwanej S. spółki akcyjnej w S. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia powodowi do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w sprawie z powództwa Ł. W. przeciwko S. S.A. w S. o zapłatę oddalił apelację powoda (pkt

1), orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2) i obciążył Skarb Państwa niepokrytymi kosztami sądowymi (pkt 3).

Powód wniósł skargę kasacyjną od wyroku, wskazując na występowanie istotnego zagadnienia prawnego związanego z zakresem przerwania biegu przedawnienia roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia na skutek wytoczenia powództwa (art. 123 § 1 pkt 1, art. 123 § 1 pkt 1 w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 151 ust. 1 u.g.n.).

Skarżący sformułował następujące pytanie: czy wniesienie pozwu o zapłatę z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia przerywa skutecznie bieg przedawnienia w stosunku do całego roszczenia, czy też jedynie w stosunku do tej jego części, która została kwotowo zgłoszona w pozwie, nawet jeżeli ostatecznie w toku postępowania dowodowej kwota bezpodstawnego wzbogacenia okaże się wyższa (w oparciu o ustalenia poczynione w opinii biegłego sądowego)?

Powód wskazał również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona co do sprzeczności zaskarżonego wyroku z art. 361 § 1 w zw. z art. 117 § 2, art. 472 oraz art. 5 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa i prawidłowej wykładni, jak również w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Natomiast nie jest to ogólnodostępny środek zaskarżenia orzeczeń, który umożliwia rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu uregulowana w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony tylko do zbadania przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Zatem nie służy merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący ma obowiązek wskazać i uzasadnić określoną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ten sposób ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie tych przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione wyłącznie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie będzie instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. W związku z tym, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne musi być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Skarga kasacyjna może zostać uznana za oczywiście uzasadnioną tylko, w sytuacji gdy trafność jej zarzutów jest dostrzegalna od razu, na pierwszy rzut oka, bez przeprowadzania wnikliwej jurydycznej ich analizy. Chodzi o szczególne,

kwalifikowane wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc chodzi o sytuacje, kiedy wyrok może być uznany za bezprawny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49). Skarżąca powołuje się na oczywistą zasadność złożonej skargi w związku z uznaniem umowy kredytu hipotecznego łączącego strony za nieważną (bezskuteczną) wobec okoliczności, że zakwestionowane przez powoda postanowienia umowne stanowią postanowienia abuzywne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., a jednocześnie dotyczą przedmiotu świadczenia głównego określonego w umowie, a zatem po ich eliminacji nie jest możliwe dalsze wykonywanie umowy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. W niniejszej sprawie żadna z tych przesłanek nie została spełniona.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest bowiem możliwa sytuacja, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie SN z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Nie sposób uznać, sporna kwestia jest oczywista (postanowienie SN z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

Skarżący w sposób nieuprawniony połączył przesłanki kasacyjne. Powyższe wskazuje na ignorowanie zasad obowiązujących przy formułowaniu i uzasadnianiu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżący zdaje się nie rozróżniać poszczególnych przyczyn kasacyjnych.

Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje od rozstrzygnięcia o nieobciążeniu skarżącego kosztami sądowymi. W związku z tym skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu w punkcie 1 sentencji postanowienia, gdyż

powód zaskarżył punkt 3 sentencji wyroku w zakresie obciążenia nieuiszczonymi kosztami sądowymi tj. w zakresie części opłaty sądowej od apelacji, od której powód został zwolniony.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że kwestia biegu przedawnienia pozostaje bez znaczenia, gdyż bezsporny jest fakt wytoczenia powództwa w sprawie X GC 759/16 z dochowaniem terminu trzyletniego przedawnienia. Sąd drugiej instancji wskazał, że w wyniku przewłaszczenia na zabezpieczenie i zatrzymania nieruchomości powód stał się wzbogacony kosztem D. sp. z o.o. nadwyżką wartości nieruchomości przewyższającą niezaspokojoną wierzytelność. Tym samym od samego początku wolą wskazanej spółki objęte było dochodzenie roszczenia odpowiadającego wartości wzbogacenia powoda, nie zaś jakiegokolwiek części tej wartości. W tym zakresie wskazano, że spółka powoływała się na wcześniejsze oszacowanie i wniosła w pozwie o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, zmierzającego do określenia aktualnej wartości nieruchomości i ustalenia wartości wzbogacenia. Wobec powyższego sąd drugiej instancji uznał, że złożone roszczenie powództwa w trakcie postępowania X GC 759/16 nie stanowiło zgłoszenia żadnego innego roszczenia niż to, które było przedmiotem sprawy od samego początku, a jedynie modyfikowało (konkretyzowało) kwotową wartość tego roszczenia. Zatem roszczenie nie było przedawnione, gdyż bieg przedawnienia został skutecznie przerwany przez wniesienie pozwu (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.).

Nie sposób również uznać, że zgłoszenie zarzutu przedawnienia w stosunku do rozszerzonej części roszczenia D. sp. z o.o. dochodzonego w sprawie X GC 159/16 mogło doprowadzić do korzystniejszego dla powoda wyniku postępowania w tamtej sprawie. Co więcej, nie można przyjąć, że zaniechanie zgłoszenia takiego zarzutu doprowadziło do zasądzenia wyższej należności i powstania po stronie powoda uszczerbku majątkowego. Zarzut przedawnienia nie mógł odnieść zamierzonego skutku, gdyż bieg przedawnienia został skutecznie przerwany.

W świetle powyższego należy stwierdzić, że skarżący w sposób nieprawidłowy powołał się na występowanie istotnego zagadnienia prawnego i oczywistą zasadność. Nie jest dopuszczalne łączenie powyższych przesłanek,

rolą Sądu Najwyższego nie jest bowiem dokonywanie wyboru, która przesłanka mogłaby stanowić podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W głównej mierze argumentacja skarżącego stanowi polemikę ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego zawartym w uzasadnieniu wyroku. Powyższe pozwala na przyjęcie, że skarżącemu chodzi wyłącznie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej, a nie o wykazanie przesłanek, będących podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

[SOP]

[ał]